

Udenrigsministeriet

Udenrigsudvalgets spørgsmål til L 183: Forslag til lov om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder.

Indhold:

<u>Spørgsmål 1: Uddybende kommentarer til de indkomne høringssvar</u>	3
A. Nedlæggelse af Nævnet for Etnisk Ligestilling (høringssvar nr. 33, 37, 47)	3
B. Ledelsesstruktur (høringssvar nr. 2, 8, 12, 19, 20, 26, 39, 40, 45)	3
C. Bestyrelser, råd, rådgivende udvalg og fora (høringssvar nr. 2, 6, 13, 15, 17, 21, 27, 28, 29, 33, 45, 46, 47, 49)	4
D. Undervisning, information og mindefunktioner vedr. holocaust (høringssvar nr. 15, 16, 17, 44).....	5
E. Sektorforskning (høringssvar nr. 10).....	5
F. Bevillingsspørgsmål (høringssvar nr. 1, 14, 18, 22, 23, 26, 30, 40).....	6
G. Færøerne og Grønland (høringssvar nr. 2, 28, 32, 42, 49)	6
<u>Spørgsmål 2: Rådigheds- og dispositionsret efter Paris-principperne</u>	7
<u>Spørgsmål 3: Ressourcer til Institut for Menneskerettigheder til behandling af klagesager.</u>	7
<u>Spørgsmål 4: Repræsentantskab</u>	7
<u>Spørgsmål 5: Ledelsesmodel uden centerdirektør</u>	8
<u>Spørgsmål 6: Kompetencetab ved nedlæggelse af Nævnet for Etnisk Ligestilling</u>	8
<u>Spørgsmål 7: Færøerne og Grønland</u>	9
<u>Spørgsmål 8: "Utidig politisering"</u>	10
<u>Spørgsmål 9: Holocaustcentret: undervisning (ÆF)</u>	10
<u>Spørgsmål 10: Holocaustcentret: danske aspekter (ÆF)</u>	11
<u>Spørgsmål 11: Høringssvar</u>	12
<u>Spørgsmål 12: Finansiering af etableringsomkostninger</u>	13
<u>Spørgsmål 13: Overgang mellem Nævnet for Etnisk Ligestilling og Institut for Menneskerettigheder (ÆF)</u>	13
<u>Spørgsmål 14: Holocaustcentrets identitet (ÆF)</u>	14
<u>Spørgsmål 15: COPRI's bevillingssituation</u>	16
<u>Spørgsmål 16: Fordeling af bevillinger mellem institutterne på finansloven (ÆF)</u>	16
<u>Spørgsmål 17: Ledelsesmodellen og Paris-principperne</u>	17
<u>Spørgsmål 18: Ledelsesmodel som foreslået af fire af institutdirektørerne (ÆF)</u>	18
<u>Spørgsmål 19: Kommunismens forbrydelser</u>	25
<u>Spørgsmål 20: Samrådsspørgsmål A</u>	26

<u>Spørgsmål 21: Bevillinger på finanslov 2001 og 2002</u>	30
<u>Spørgsmål 22: Administrationsudgifter</u>	31
<u>Spørgsmål 23: ”Forskningsmæssig synergi”</u>	32
<u>Spørgsmål 24: Holocaust- og Folkedrabsstudier (ÆF)</u>	32
<u>Spørgsmål 25: Indtægtsdækket virksomhed</u>	33
<u>Spørgsmål 26: Fordeling af budget mellem institutterne</u>	33
<u>Udenrigsministerens ændringsforslag (Færøerne og Grønland)</u>	34
<u>Udenrigsministerens ændringsforslag (Holocaust- og folkedrabsstudier)</u>	35

Spørgsmål 1: Uddybende kommentarer til de indkomne høringssvar

Spørgsmål 1: Ministerens uddybende kommentarer til de indkomne høringssvar, jf. L 183 - bilag 1, udbedes.

Svar:

Til de i høringssvarene nr. 1 - 51 rejste problemstillinger bemærkes:

A. Nedlæggelse af Nævnet for Etnisk Ligestilling (høringssvar nr. 33, 37, 47)

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 6.

B. Ledelsesstruktur (høringssvar nr. 2, 8, 12, 19, 20, 26, 39, 40, 45)

Det er regeringens mål at samle de fem institutioner i en sammenhængende institution med to institutter, således at menneskerettighedsarbejdets identitet og kontinuitet bevares. Som det fremgår af adskillige høringssvar er der almindelig anerkendelse af, at konstruktionen opfylder dette mål.

En ”sammenlægning” uden centerbestyrelse og centerdirektør som foreslået i en række høringssvar vil betyde, at det kommende center ikke bliver en organisatorisk enhed. Der bliver i så fald tale om to institutioner, der i bedste fald søger et vist samarbejde. Dette er efter regeringens opfattelse ikke tilstrækkeligt til at opnå hverken administrative stordriftsfordele eller forskningsmæssig synergi og må derfor anses for et væsentligt tilbageskridt i forhold til lovforslaget

I den første fase efter etableringen er det vigtigt, at den fælles administration kan være drivkraften i sammenlægningen og samkøringen af administrative rutiner. Ikke mindst under hensyntagen til de kommende års finanspolitiske prioriteringer

må der gøres en ekstra indsats for at effektivisere og rationalisere så meget som muligt.

Centerbestyrelsen udspringer for de fleste medlemmers vedkommende af institutbestyrelserne. Den er et koordinerings- og samarbejdsorgan, ikke en fremmed overbygning.

Centerdirektøren bliver den administrative chef, der til sin bistand vil have medarbejdere, der i dag beskæftiger sig med administration på de fem institutioner. Her er der således heller ikke tale om en overbygning, men om at samle funktionerne med én chef i spidsen.

Principielt er der intet til hinder for et personsammenfald mellem to eller alle tre direktørstillinger, hvis de respektive bestyrelser finder, at dette vil være en hensigtsmæssig og besparende ordning. En sådan ordning forekommer især relevant på lidt længere sigt, når institutionerne har overstået sammenlægningsprocessen og de deraf følgende prioriteringsbeslutninger.

C. Bestyrelser, råd, rådgivende udvalg og fora (høringssvar nr. 2, 6, 13, 15, 17, 21, 27, 28, 29, 33, 45, 46, 47, 49)

Under høringen er fremkommet en række forslag til repræsentation i bestyrelser, råd og rådgivende udvalg og fora.

Der er i lovforslaget lagt vægt på at gøre bestyrelserne så små og håndterlige som muligt og på at give dem en sammensætning, der passer til de respektive bestyrelseres hovedopgave. De mange tilkendegivelser af interesse for at kunne følge centrets virke bør derfor først og fremmest tilgodeses gennem Rådet for Menneskerettigheder og gennem udvalg og rådgivende fora. For at undgå, at loven skaber en struktur af u hensigtsmæssige udvalg og rådgivende fora, overlades det, jf. lovforslagets § 8, stk.4, til institutbestyrelserne selv at nedsætte særlige udvalg, herunder forskningsudvalg, og rådgivende fora til støtte for bestyrelserne eller til at skabe en

bred faglig og folkelig kontaktflade.

Efter lovforslagets § 8, stk. 3, fastsætter Rådet for Menneskerettigheder selv regler for medlemskab af rådet i overensstemmelse med internationalt anerkendte principper for nationale menneskerettighedsinstitutioner.

Af respekt for institutbestyrelsernes og Rådet for Menneskerettigheders uafhængighed og frihed til selv at fastsætte den mest hensigtsmæssige sammensætning og struktur af råd, udvalg og fora ønsker regeringen ikke at udstikke nærmere retningslinjer herfor, idet den går ud fra, at bestyrelserne m.fl. vil gøre sig bekendt med høringsvarene og de deri fremkomne ønsker.

D. Undervisning, information og mindefunktioner vedr. holocaust (høringssvar nr. 15, 16, 17, 44)

Den centrale bestemmelse vedrørende videreførelsen af bl.a. undervisning, information og mindefunktionerne angående holocaust er lovforslagets § 1, stk. 2, hvorefter Institut for Internationale Studier bl.a. omfatter *de hidtidige aktiviteter* under Dansk Center for Holocaust- og Folkedrabsstudier. Ved § 1, stk. 1, præciseres en udvidelse af området med ”politiske massedrab”. Holocaust- og Folkedrabscentrets nuværende arbejde kan således ikke prioriteres væk af den nye institution, men omfang og bevillinger er naturligvis undergivet center- og institutbestyrelsens løbende prioritering.

E. Sektorforskning (høringssvar nr. 10)

Der er i lovforslaget ikke tale om at etablere en ny institution fra grunden, men om at sammenlægge fem eksisterende institutioner med opgaver, som ikke skønnes at kunne varetages inden for rammerne af eksisterende universiteter eller ved etablering af en sektorforskningsinstitution efter lov nr. 1076 af 20. december 1995 om sektorforskningsinstitutioner. Denne lov indeholder en række bestem-

melser, som gør det u hensigtsmæssigt at lade Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder være omfattet af den, idet centrets opgaver forudsætter en videregående uafhængighed, ikke mindst på menneskerettighedsområdet.

Som eksempler kan nævnes, at nævnte lov fastslår, at en sektorforskningsinstitution er en selvstændig institution under vedkommende ministers ansvar, at vedtægter skal godkendes af vedkommende minister, at bestyrelsens medlemmer udpeges af vedkommende minister (om end formanden og bestyrelsens flertal skal være uafhængige af ministeren), og at vedkommende minister ansætter og afskediger direktionen efter indstilling fra bestyrelsen.

F. Bevillingsspørgsmål (høringssvar nr. 1, 14, 18, 22, 23, 26, 30, 40)

Det fremtidige tilskud til centret er et finanslovsspørgsmål og bortset fra de indikationer, som budgetoverslagstallene i indeværende års finanslov giver, har regeringen ikke taget stilling til det fremtidige tilskuds størrelse, herunder under hensyntagen til de opgaver, der er nævnt i lovforslagets § 2, stk. 2, nr. 4.

For at respektere center- og institutbestyrelsernes uafhængighed planlægges på finansloven for 2003 søgt en bevilling til centret med mindre detaljeret kontospecifikation. For efterfølgende år påregnes i overensstemmelse med Rigsrevisionens anbefaling, jf. høringssvar nr. 1, søgt bevilling med fuld kontospecifikation efter centerbestyrelsens indstilling.

G. Færøerne og Grønland (høringssvar nr. 2, 28, 32, 42, 49)

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 7.

Spørgsmål 2: Rådigheds- og dispositionsret efter Paris-principperne

Spørgsmål 2: Ministeren bedes oplyse, om Danmark med lovforslaget efterlever den fulde rådigheds- og dispositionsret for den nationale menneskerettighedsinstitution, som vi ifølge Paris-principperne er forpligtet til at have.

Svar:

Samarbejdet mellem centerbestyrelsen og institutbestyrelserne skal først og fremmest udvikle sig på grundlag af bestyrelsernes egne beslutninger, forretningsordener og statutter, der selvsagt vil skulle respektere Paris-principperne.

I høringssvar nr. 14 (Det Danske Center for Menneskerettigheder) er under pkt. 2 angivet en praktisk mulighed for et smidigt samspil mellem centerbestyrelse og institutbestyrelser, som sikrer den nationale menneskerettighedsinstitutions rådigheds- og dispositionsret.

Spørgsmål 3: Ressourcer til Institut for Menneskerettigheder til behandling af klagesager.

Spørgsmål 3: Ministeren bedes oplyse, hvorvidt det nye Institut for Menneskerettigheder får tilført ekstra økonomiske ressourcer til at bistå ofre for forskelsbehandling med at få behandlet deres klagesager.

Svar:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 1, pkt. F.

Spørgsmål 4: Repræsentantskab

Spørgsmål 4: Hvem har regeringen udset til at overtage DUPIs repræsentantskabs aktuelle rolle? Spørgsmålet knytter sig især til Institut for Internationale Studier.

Svar:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 1, pkt. C

Spørgsmål 5: Ledelsesmodel uden centerdirektør

Spørgsmål 5: Ministerens kommentarer til den i lovforslaget skitserede ledelsesmodel for etableringen af selvstændige centerdirektører for DUPI, COPRI, CUF og DCMR udbedes. Ministeren bedes i den forbindelse vurdere, om denne model er et tilbageskridt i forhold til en alternativ, mere sammenhængende faglig og økonomisk ledelsesmodel.

Svar:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 1, pkt. B.

Spørgsmål 6: Kompetencetab ved nedlæggelse af Nævnet for Etnisk Ligestilling

Spørgsmål 6: Ministeren bedes vurdere, hvilke kompetencer der vil gå tabt i forbindelse med nedlæggelse af Nævnet for Etnisk Ligestilling og etableringen af det nye Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder.

Svar:

Ifølge § 1 i lov nr. 408 af 10. juni 1997 har Nævnet for Etnisk Ligestilling til formål at rådgive Folketinget, regeringen, lokale og centrale myndigheder, organisationer og institutioner samt andre dele af samfundet om spørgsmål om etnisk ligestilling. Nævnet skal arbejde for at modvirke forskelsbehandling mellem personer med dansk oprindelse og personer med anden etnisk oprindelse. Efter lovens § 2 tager Nævnet for Etnisk Ligestilling ikke stilling til spørgsmål om etnisk forskelsbehandling i enkeltsager. Nævnet kan af egen drift eller efter anmodning udtale sig om generelle spørgsmål om etnisk forskelsbehandling.

Ifølge lovforslagets § 2, stk. 2, nr. 4, får Institutet for Menneskerettigheder til opgave at fremme ligebehandling af alle uden forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse, herunder ved at bistå ofre for forskelsbehandling med at få behandlet deres klager over forskelsbehandling under hensyntagen til ofrenes, for-

eningernes, organisationernes og andre juridiske personers rettigheder, indlede uafhængige undersøgelser af forskelsbehandling og offentliggøre rapporter og fremsætte henstillinger om spørgsmål vedrørende forskelsbehandling. Sammenholdt med de øvrige bestemmelser i § 2, stk. 2, er der tale om en kompetenceudvidelse snarere end et kompetencetab i forhold til gældende ret, idet Institut for Menneskerettigheder ikke blot i det af bestyrelsen prioriterede omfang inden for de til enhver tid gældende ressourcer kan tage de samme opgaver op, som Nævnet for Etnisk Ligestilling har kompetence til, men også i enkeltsager kan bistå ofre for forskelsbehandling med at få behandlet deres klager over forskelsbehandling.

Spørgsmål 7: Færøerne og Grønland

Spørgsmål 7: Ministeren bedes oplyse, i hvilket omfang den foreslåede konstruktion også skal være gældende for Grønland.

Svar:

Idet der henvises til høringsvaret fra Grønlands Hjemmestyre (høringsvar nr. 49) agtes fremsat ændringsforslag til lovforslagets § 13, således at denne ændres til: “§ 13. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.”

Uanset udformningen af den nævnte bestemmelse og omfanget af lovens ikraftsættelse for Færøerne og Grønland, er forskning og udredning ved det kommende center i sagens natur ikke bundet af landegrænser og heller ikke udelukket fra at beskæftige sig med færøske og grønlandske forhold. Der vil under alle omstændigheder kunne indgå færøske og grønlandske forskere ved centret, og Færøerne og Grønland kan efter beslutning af Rådet for Menneskerettigheder blive repræsenteret i dette og efter institutbestyrelsernes beslutning i de udvalg og fora, som de kommende institutter måtte oprette, jf. lovforslagets § 8, stk. 4.

Spørgsmål 8: "Utidig politisering"

Spørgsmål 8: Ministeren bedes afklare, om etableringen af det nye center bl.a. har til formål at forhindre kritiske bemærkninger til fremtidig lovgivning eller såkaldt "utidig politisering".

Svar:

Det Danske Center for Menneskerettigheder er i dag fast høringsinstans, når det gælder lovforslag, der rejser spørgsmål af menneskeretlig karakter. Herigennem har der udviklet sig et positivt samarbejde med skiftende regeringer. På et forskningsbaseret grundlag har centret ofte kunne give opbakning til foreslåede initiativer, eventuelt suppleret med forslag om, hvad der yderligere ville kunne gøres for at bringe retstilstanden i overensstemmelse med den internationale retlige udvikling. I et mindre antal tilfælde har centret konstateret, at forslag måtte anses som stridende mod menneskerettighederne, således som de relevante konventioner må fortolkes, bl.a. på grundlag af konventionsorganernes tilkendegivelser. Som oftest har der været tale om en dialog om, hvilke løsninger der i dansk sammenhæng ville stemme bedst overens med konventionerne og de værdier, som disse bygger på.

Regeringen agter at fortsætte dette samarbejde med det kommende Institut for Menneskerettigheder og tilsigter ikke med lovforslaget nogen indskrænkning i gældende praksis.

Spørgsmål 9: Holocaustcentret: undervisning (ÆF)

Spørgsmål 9: Af lovforslagets § 2, stk. 2, pkt. 3 fremgår det, at det nye Institut for Menneskerettigheder skal "afholde undervisning på alle niveauer inden for menneskerettighedsområdet, herunder ved folkeligt oplysningsarbejde". Ministeren bedes yde teknisk bistand til et ændringsforslag, der sikrer, at det af loven fremgår, at Institut for Internationale Studier får tilsvarende opgaver, således at bl.a. Dansk Center for Holocaust- og Folkedrabsstudiers nuværende aktiviteter på disse områder kan fortsætte.

Svar:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 1, pkt. D. Endvidere henvises til, at det af bemærkningerne til § 2, stk. 1, nr. 3, fremgår, at formidlingsopgaven også omfatter oplysnings- og mindefunktionen vedrørende holocaust. En generel bestemmelse ad modum § 2, stk. 2, nr. 3, kan indebære en generel udvidelse af Institut for Internationale Studiers opgaver til at omfatte undervisningsopgaver mv., som ikke i dag varetages af de fire forskningsinstitutioner. En specifik bestemmelse vedrørende holocaust- og folkedrabsområdet kan omvendt lede til uhensigtsmæssige modsætningslutninger.

Et ændringsforslag, der af de nævnte grunde forekommer mindre hensigtsmæssigt, kan formuleres således:

”§ 2, stk. 1, nr. 3, affattes således:

”3) At formidle forskningsresultater, analyser og viden samt udøve dokumentations- og informationsvirksomhed, herunder biblioteksvirksomhed, om internationale forhold, **samt at formidle viden om holocaust, folkedrab og politiske massedrab og processerne bag, herunder at varetage løbende foredrags- og undervisningsaktiviteter og udarbejdelse af undervisningsmateriale.**””

Spørgsmål 10: Holocaustcentret: danske aspekter (ÆF)

Spørgsmål 10: Dansk Center for Holocaust- og Folkedrabsstudier arbejder ikke kun med internationale forhold, men i høj grad også med nationale forhold, således som det klart fremgår af loven (lov nr. 477 af 31. maj 2000) bag centret, hvori der angående centrets forskning står: ”Et særligt område vedrører danske aspekter af holocaust”. Dette aspekt synes ude af lovforslaget. Institut for Internationale Studier skal jf. lovforslagets § 2, stk. 1, pkt. 1 fremme forskning om internationale forhold. Ministeren bedes yde bistand til et ændringsforslag, der udvider forskningsområdet for Institut for Internationale Studier til også at omfatte danske aspekter af holocaust.

Svar:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 1, pkt. D. Hertil kommer, at ”internationale forhold” som defineret i § 1, stk. 1, også omfatter danske aspekter heraf på alle de nævnte områder (det udenrigs-, sikkerheds- og udviklingspolitiske område, konflikter, holocaust, folkedrab og politiske massedrab). For menneskerettighederne er det præciseret, at der er tale om menneskerettigheder i ind- og udland, idet Institut for Menneskerettigheder også skal beskæftige sig med rent interne danske spørgsmål.

Et evt. ændringsforslag, der dog ikke anses for nødvendigt for at nå det i spørgsmålet tilsigtede mål, bør derfor gå generelt på hele forskningsområdet for Institut for Internationale Studier og kan formuleres således:

”§ 1, stk. 1, affattes således:

”Med det formål at styrke forsknings-, udrednings- og informationsvirksomheden i Danmark om internationale forhold, forstået som det udenrigs-, sikkerheds- og udviklingspolitiske område, konflikter, holocaust, folkedrab og politiske massedrab, **herunder danske aspekter heraf**, samt menneskerettigheder i ind- og udland, etableres et Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder.””

Spørgsmål 11: Høringssvar

Spørgsmål 11: Ministerens uddybende kommentarer til de indkomne høringssvar, jf. L 183 – bilag 7, udbedes.

Svar:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 1, hvori er kommenteret både de i bilag 1 og i bilag 7 indeholdte høringssvar (nr. 1 – 51 inkl.)

Spørgsmål 12: Finansiering af etableringsomkostninger

Spørgsmål 12: Ministeren bedes redegøre for finansieringen af etableringsomkostningerne forbundet med Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder samt flytteomkostningerne for hver af de involverede centre og institutioner for 2002 og de efterfølgende budgetår.

Svar:

Det vil tilkomme den kommende centerbestyrelse at træffe beslutning om sammenflytning af de fem nuværende institutioner til samlede lokaler, herunder under hensyntagen til eksisterende huslejekontrakter, opsigelsesvarsler, indretningsomkostninger, flytteudgifter, besparelser og budgetmæssige muligheder. Centerbestyrelsens beslutning forberedes for øjeblikket af de eksisterende institutioner, men der foreligger endnu ikke konkrete planer og budgetter.

Etableringsomkostningerne vil skulle afholdes inden for det kommende centers budget, herunder det statslige tilskud, andre indtægter samt overførsler fra tidligere finansår.

Spørgsmål 13: Overgang mellem Nævnet for Etnisk Ligestilling og Institut for Menneskerettigheder (ÆF)

Spørgsmål 13: Ministerens kommentarer til vedlagte papirer fra Nævnte for Etnisk Ligestilling udbedes. Der ønskes bl.a. en nøje redegørelse for, hvorledes regeringen har tænkt sig at sikre en videreførelse af Nævnets opgaver og aktiviteter i perioden fra nytår 2003 til sommeren 2003, samt hvorledes man vil sikre etniske minoriteters deltagelse i den fremtidige ledelsesstruktur for Det Danske Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder. Ministeren bedes være behjælpelig med udarbejdelsen af et ændringsforslag, der sikrer at Nævnets aktiviteter overføres til det nye center.

Svar:

Lovforslaget indebærer, at Nævnet for Etnisk Ligestilling nedlægges med udgangen af 2002, og at Institut for Menneskerettigheder fra et nærmere af udenrigsministeren fastsat tidspunkt inden den 1. juli 2003 udpeges til at varetage en række opgaver vedr. fremme af ligebehandling af alle uden forskelsbehandling på grund

af race eller etnisk oprindelse, jf. § 2, stk. 2, nr. 4. I tidsrummet mellem lovens ikrafttrædelse og ikrafttrædelsen af § 2, stk. 2, nr. 4, vil Institut for Menneskerettigheder kunne arbejde med etniske ligestillings spørgsmål i det omfang de skønnes at falde inden for instituttets arbejdsområde som defineret i § 2, stk. 2, nr. 1-3 og 5-10. Det vil være bestyrelsen for Institut for Menneskerettigheder, som skal tage stilling til, hvorvidt den inden for sine ressourcer ønsker at tage opgaver op, som bortfalder med nedlæggelsen af Nævnet for Etnisk Ligestilling. I øvrigt henvises til besvarelsen af spørgsmål 6.

De etniske minoriteters deltagelse i ledelsesstrukturen for Institut for Menneskerettigheder er sikret ved § 7, stk. 2, der tildeler de etniske minoriteter eller humanitære organisationer, der beskæftiger sig med områder af betydning for de etniske minoriteter, to pladser i bestyrelsen for instituttet.

Teknisk vil et ændringsforslag som skitseret i spørgsmålet – som ikke vil nyde regeringens støtte - kunne udformes således:

”Til § 1

1. I *stk. 1* indsættes efter ”ind- og udland,”: ”herunder etnisk ligestilling,”
2. I *stk. 2, nr. 2*, indsættes efter ”Det Danske Center for Menneskerettigheder”:
”og Nævnet for Etnisk Ligestilling”.

Til § 12

3. I *stk. 1* udgår: ”, idet udenrigsministeren dog fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelsen af § 2, stk. 2, nr. 4”.
4. I *stk. 3* ændres ”Freds- og Konfliktforskning og Det Danske Center for Menneskerettigheder” til: ”Freds- og Konfliktforskning, Det Danske Center for Menneskerettigheder og Nævnet for Etnisk Ligestilling”.

Spørgsmål 14: Holocaustcentrets identitet (ÆF)

Spørgsmål 14: Ministerens kommentarer til vedlagte notat fra Dansk Center for

Holocaust- og Folkedrabsstudier udbedes. Ministeren bedes bl.a. i den forbindelse oplyse, hvorledes regeringen vil sikre, at den beskrevne forskel mellem ordlyden i § 1 og § 2 i den foreslåede lovtekst til L 183 reelt ikke kommer til at indebære en nedprioritering af holocaust- og folkedrabsstudier i Danmark samt om mulighederne for inden for rammerne af det nye Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder at opretholde en synlig selvstændig Holocaust- og Folkedrabsenhed. Ministeren bedes være behjælpelig med udarbejdelsen af et ændringsforslag, der sikrer, at DCHF bibeholdes som navn for en afdeling under det nye Institut for Internationale Studier med en selvstændig leder og et tilknyttet rådgivende organ.

Svar:

Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 1, pkt. D, og spørgsmål 9 og 10. Lovforslaget tager ikke stilling til den interne organisering af de enkelte institutter og hermed heller ikke til, hvorledes enkelte enheder eller projekter vil præsentere sig udadtil. Det overlades ligeledes til institutbestyrelserne selv at nedsætte rådgivende udvalg og fora, jf. § 8, stk. 4.

Et ændringsforslag, der går ud på at sikre Dansk Center for Holocaust- og Folkedrabsstudiers identitet, selvstændige ledelse og et rådgivende organ, er grundlæggende i strid med intentionen bag lovforslaget og har ikke mening inden for dets rammer. Den tekniske løsning, som regeringen ikke kan støtte, vil derfor være at foreslå, at Dansk Center for Holocaust- og Folkedrabsstudier udgår af lovforslaget, hvilket indebærer følgende ændringer:

”Til § 1

1. I *stk. 1* ændres ”udviklingspolitiske område, konflikter, holocaust, folkedrab og politiske massedrab” til: ”udviklingspolitiske område og konflikter”.
2. I *stk. 2* udgår ”, Dansk Center for Holocaust- og Folkedrabsstudier”

Til § 12

3. *Stk. 2, nr. 2*, udgår.
4. *Stk. 2, nr. 3 og 4*, bliver nr. 2 og 3.
5. I *stk. 3* udgår ”, Dansk Center for Holocaust- og Folkedrabsstudier”.

Spørgsmål 15: COPRI's bevillingssituation

Spørgsmål 15: Ministerens kommentarer til vedlagte papirer fra COPRI, herunder en brevveksling mellem COPRI og udenrigsministeren, udbedes. Ministeren bedes bl.a. redegøre for, hvorfor man i forbindelse med sammenlægningen med de øvrige udenrigspolitiske forskningsinstitutioner finder det nødvendigt at inddrage opsparede lønmidler fra COPRI, samt til hvilket formål man har tænkt sig, at disse opsparede lønmidler så skal anvendes.

Svar:

Det er i forbindelse med sammenlægningen vigtigt, at de enkelte institutioner disponerer således, at der er de fornødne midler til dækning af afviklings- og sammenlægningsomkostningerne, herunder fratrædelsesomkostninger, og at der sker den fornødne tilpasning til det fremtidige bevillingsniveau, samt således at den nye ledelses handlefrihed på det økonomiske og personalemæssige område ikke begrænses unødigt i kraft af økonomiske og personalemæssige dispositioner, som træffes af de enkelte institutioner inden sammenlægningen.

Udenrigsministeriet har været i dialog med COPRI med henblik på at sikre, at institutionens bevillingsanvendelse i indeværende år tilrettelægges på en sådan måde, at der er de fornødne reserver både til institutionens drift og til afviklingsomkostninger mv. Som led i denne dialog har COPRI netop fremlagt et revideret budget, der indebærer, at de nødvendige besparelser i stedet gennemføres på institutionens tilskuds- og driftsområde, herunder ved en reduktion af administrationsomkostninger, således at det alligevel er muligt aflønne institutionens forskerstab.

Spørgsmål 16: Fordeling af bevillinger mellem institutterne på finansloven (ÆF)

Spørgsmål 16: Ministerens kommentarer til vedlagte talepapir fra DUPI's bestyrelse udbedes. Ministeren bedes i den forbindelse være behjælpelig med udarbejdelsen af et ændringsforslag, som kan sikre at de årlige bevillinger til de to insti-

tutter under det nye Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder fastlæggelse ved selvstændige budgetlinier på Finansloven og ikke som forudset gennem en fælles budgetlinie til hele centret. Formålet er at undgå en latent interessekonflikt mellem de to institutter i forbindelse med fordelingen af centrets årlige bevillinger.

Svar:

Det vil efter regeringens opfattelse være en uhensigtsmæssig begrænsning i centrets selvstændighed og uafhængighed, at ansvaret for fordelingen af finanslovsbevillingen skydes væk fra centerbestyrelsen og over til regering og Folketing. Teknisk ville et ændringsforslag som skitseret – men som regeringen ikke kan støtte – kunne udformes således:

”Til § 3

Stk. 2 affattes således:

”*Stk. 2.* Staten yder et årligt tilskud til henholdsvis Institut for Internationale Studier, Institut for Menneskerettigheder og centrets fællesfunktioner, herunder dets administration”.

Spørgsmål 17: Ledelsesmodellen og Paris-principperne

Spørgsmål 17: Ministeren bedes redegøre for, hvorvidt den foreslåede ledelsesmodel for det nye Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder, herunder især den af Udenrigsministeriet udpegede centerdirektørs rolle som opmand i forbindelse med bilæggelse af interne bevillings- eller forskningsmæssige interessemodsætninger mellem de to institutter, er i overensstemmelse med Paris-principperne.

Svar:

Som det fremgår af lovforslagets § 9, stk. 1, forestås centrets daglige ledelse i økonomi- og forvaltnings spørgsmål af en centerdirektør, der udnævnes af centerbestyrelsen efter offentligt opslag. Ifølge § 5, stk. 1, ledes centret af en centerbestyrelse, der træffer afgørelse i alle væsentlige spørgsmål om centrets økonomi og forvaltning. Ifølge § 5, stk. 3, består centerbestyrelsen af en formand, der udpeges

af udenrigsministeren, bestyrelsesformanden for Institut for Internationale Studier, bestyrelsesformanden for Institut for Menneskerettigheder, to medlemmer udpeget af bestyrelsen for Institut for Internationale Studier, to medlemmer udpeget af bestyrelsen for Institut for Menneskerettigheder og to medlemmer valgt af medarbejderne ved centret.

Paris-principperne foreskriver, at den nationale institution skal have en infrastruktur, der er egnet til, at den gnidningsløst kan udføre sine aktiviteter, særligt tilstrækkelige midler. Formålet med disse midler er, at institutionen har mulighed for at have sine egne medarbejdere og lokaler, således at den er uafhængig af regeringen og ikke er underlagt nogen økonomisk kontrol, der kan have indflydelse på dens uafhængighed.

Disse krav vurderes som opfyldt, idet centerbestyrelsens opgave alene er begrænset til økonomi og forvaltning, der under alle omstændigheder må være underlagt de prioriteringer og regelsæt, som gælder for offentlige bevillinger.

I faglige spørgsmål har Institut for Menneskerettigheder sin egen bestyrelse, hvori der ikke indgår regeringsudpegede medlemmer, og et bredt sammensat råd, jf. lovforslagets § 7. Herved opfyldes Paris-princippernes krav til sammensætning og garanti for uafhængighed og pluralisme.

Spørgsmål 18: Ledelsesmodel som foreslået af fire af institutdirektørerne (ÆF)

Spørgsmål 18: Ministerens kommentarer til vedlagte papir vedrørende den foreslåede ledelsesstruktur for det nye Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder udbedes. Ministeren bedes i den forbindelse være behjælpelig med udarbejdelsen af et ændringsforslag, som bygger på forslaget i høringssvaret af 18. marts 2002 fra direktørerne for DUPI, COPRI, CUF og DCHF, jf. L 183 - bilag 1.

Svar: Der henvises til besvarelsen af spørgsmål 1, pkt. B. Den af de fire direktører skitserede ledelsesmodel kan ikke meningsfuldt indpasses i lovforslaget i dets nu-

værende udformning ved enkelte ændringsforslag, men forudsætter enten at der udarbejdes et samlet ændringsforslag, der alene sammenlægger DUPI, COPRI, CUF og DCHF uden inddragelse af DCMR, eller et samlet ændringsforslag, der etablerer to separate institutioner med en vis samarbejdsforpligtelse.

Teknisk kunne sidstnævnte ændringsforslag – som regeringen ikke kan støtte - udformes således:

”1. Loven affattes således:

Lov om etablering af Institut for Internationale Studier og Institut for Menneskerettigheder¹.

Kapitel 1

Etablering og formål

§ 1. Med det formål at styrke forsknings-, udrednings- og informationsvirksomheden i Danmark om internationale forhold, forstået som det udenrigs-, sikkerheds- og udviklingspolitiske område, konflikter, holocaust, folkedrab og politiske massedrab, samt menneskerettigheder i ind- og udland, etableres et Institut for Internationale Studier og et Institut for Menneskerettigheder.

Kapitel 2

Institut for Internationale Studier

§ 2. Institut for Internationale Studier omfatter de hidtidige aktiviteter under Dansk Udenrigspolitisk Institut, Center for Udviklingsforskning, Dansk Center for Holocaust- og Folkedrabsstudier og Center for Freds- og Konfliktforskning.

¹ Loven indeholder bestemmelser, der gennemfører dele af Rådets direktiv 2000/43/EF af 29. juni 2000 om gennemførelse af princippet om ligebehandling af alle uanset race eller etnisk oprindelse, EF-Tidende 2000 L 180 s. 22.

§ 3. Institut for Internationale Studier arbejder for opfyldelsen af sit formål ved:

- 1) At udføre, fremme og samordne uafhængig forskning om internationale forhold.
- 2) At udarbejde udredninger og redegørelser efter anmodning fra Folketinget, regeringen eller på eget initiativ samt at følge den internationale udvikling med henblik på at vurdere Danmarks udenrigs- og sikkerhedspolitiske situation i en bred politisk og økonomisk sammenhæng, herunder Danmarks placering i forhold til udviklingspolitiske problemstillinger. Medmindre andet aftales i det enkelte tilfælde, afgives de nævnte udredninger og redegørelser på institutbestyrelsens ansvar.
- 3) At formidle forskningsresultater, analyser og viden samt udøve dokumentations- og informationsvirksomhed, herunder biblioteksvirksomhed, om internationale forhold.
- 4) At medvirke ved forskeruddannelse i samarbejde med andre forskningsinstitutioner, herunder støtte udvikling af forskningskapacitet i udviklingslandene, samt gennemføre videreuddannelse for instituttets brugere.
- 5) At fungere som bindeled mellem danske og internationale forskningsmiljøer inden for instituttets arbejdsområde.

§ 4. Institut for Internationale Studier ledes af en bestyrelse, bestående af 11 medlemmer, der udpeges i deres personlige egenskab:

- 1) et medlem udpeges af Statens Samfundsvidenskabelige Forskningsråd
- 2) et medlem udpeges af Statens Humanistiske Forskningsråd
- 3) et medlem udpeges af Styrelsen for Internationalt Udviklingssamarbejde
- 4) fire medlemmer udpeges af Rektorkollegiet
- 5) et medlem udpeges af statsministeren
- 6) et medlem udpeges af udenrigsministeren
- 7) et medlem udpeges af forsvarsministeren
- 8) et medlem vælges af medarbejderne ved instituttet.

Stk. 2. Bestyrelsen vælger sin formand af egen midte.

Kapitel 3

Institut for Menneskerettigheder

§ 5. Institut for Menneskerettigheder omfatter de hidtidige aktiviteter under Det Danske Center for Menneskerettigheder.

§ 6. Institut for Menneskerettigheder skal i sin virksomhed tage udgangspunkt i de af det internationale samfund til enhver tid anerkendte menneskerettigheder, herunder især de i FNs verdenserklæring, FNs konventioner og Europarådets konventioner omtalte menneskerettigheder, samt de i grundloven indeholdte frihedsrettigheder. Instituttet skal fremme arbejdet med forskning i og oplysning om menneskerettighederne i fredstid og under væbnede konflikter, navnlig ved:

- 1) At varetage en selvstændig og uafhængig dansk forskningsindsats på menneskerettighedsområdet.
- 2) At rådgive Folketinget og regeringen om Danmarks forpligtelser på menneskerettighedsområdet.
- 3) At afholde og fremme undervisning på alle niveauer inden for menneskerettighedsområdet, herunder ved folkeligt oplysningsarbejde.
- 4) At fremme ligebehandling af alle uden forskelsbehandling på grund af race eller etnisk oprindelse, herunder ved at bistå ofre for forskelsbehandling med at få behandlet deres klager over forskelsbehandling under hensyntagen til ofrenes, foreningernes, organisationernes og andre juridiske personers rettigheder, indlede uafhængige undersøgelser af forskelsbehandling og offentliggøre rapporter og fremsætte henstillinger om spørgsmål vedrørende forskelsbehandling.
- 5) At forestå information om menneskerettighederne til brug for frivillige organisationer, forskere, offentlige myndigheder og den interesserede offentlighed.
- 6) At sikre tidssvarende offentligt tilgængelige biblioteks- og dokumentationsfaciliteter vedrørende menneskerettighederne.
- 7) At støtte frivillige organisationer og andre i opbygningen af menneskerettighedsdokumentation.
- 8) At fremme koordination mellem og bistand til de frivillige organisationers arbejde med menneskerettighederne.
- 9) At støtte og udbygge nordisk og andet internationalt samarbejde på menneskerettighedsområdet.

10) At bidrage til gennemførelse af menneskerettighederne i ind- og udland.

§ 7. Bestyrelsen for Institut for Menneskerettigheder består af 13 medlemmer, der udpeges i deres personlige egenskab:

- 1) seks medlemmer udpeges af Rådet for Menneskerettigheder, jf. stk. 5
- 2) to medlemmer udpeges af rektor for Københavns Universitet
- 3) to medlemmer udpeges af rektor for Aarhus Universitet
- 4) to medlemmer udpeges af Rektorkollegiet
- 5) et medlem vælges af medarbejderne ved instituttet

Stk. 2. Af de af Rådet for Menneskerettigheder udpegede medlemmer skal mindst to have tilknytning til de etniske minoriteter eller en humanitær organisation, der beskæftiger sig med områder af betydning for de etniske minoriteter.

Stk. 3. Af de af rektorerne for Københavns og Aarhus universiteter udpegede medlemmer skal mindst to være tilknyttet de juridiske faggrupper.

Stk. 4. Bestyrelsen vælger sin formand af egen midte.

Stk. 5. Der nedsættes et Råd for Menneskerettigheder, der sammensættes således, at de synspunkter, som gør sig gældende blandt interesserede frivillige organisationer, særligt berørte offentlige myndigheder, interesserede forskere og andre særligt interesserede enkeltpersoner og grupper af personer, herunder de etniske minoriteter, afspejles.

Stk. 6. Rådet for Menneskerettigheder drøfter de overordnede retningslinjer for instituttets virksomhed i overensstemmelse med internationalt anerkendte principper og påser, at instituttets aktiviteter er i overensstemmelse med dets formål efter denne lov. Rådet kan over for institutbestyrelsen fremsætte forslag til nye aktiviteter og vurdere forløbet af hidtidige aktiviteter.

Stk. 7. Snarest efter lovens ikrafttræden fastsætter Rådet for Menneskerettigheder sin forretningsorden, herunder regler for medlemskab af rådet i overensstemmelse med internationalt anerkendte principper for nationale menneskerettighedsinstitutioner.

Kapitel 4

Fælles bestemmelser, samarbejde mellem institutterne

§ 8. Institutterne er selvejende institutioner.

Stk. 2. Staten yder et årligt tilskud til institutternes drift.

§ 9. Institutterne kan i overensstemmelse med deres formål modtage indtægter fra fonde, gaver m.v. og kan drive indtægtsdækket virksomhed, tilskudsfinansieret forskningsvirksomhed og andre tilskudsfinansierede aktiviteter, herunder konsulentbistand og rådgivning, i det omfang dette er foreneligt med varetagelsen af institutternes øvrige opgaver.

Stk. 2. Institutterne kan i overensstemmelse med deres formål indgå flerårige aftaler med offentlige myndigheder om løsning af konkrete opgaver.

§ 10. Hver af institutbestyrelserne udnævner efter offentligt opslag en institutdirektør til at forestå instituttets daglige ledelse.

§ 11. Med henblik på at fremme det faglige og administrative samarbejde mellem institutterne nedsætter bestyrelserne i fællesskab et koordinationsudvalg, bestående af medlemmer udpeget af institutternes bestyrelse af egen midte, institutdirektørerne og repræsentanter valgt af institutternes medarbejdere.

§ 12. Medlemmerne af institutbestyrelserne udpeges for en fireårig periode og kan genudpeges for yderligere en periode. Derefter kan de først vælges eller udpeges på ny efter mindst fire års forløb.

Stk. 2. Valg af medarbejderrepræsentanter finder sted i henhold til bestemmelserne herom i lov om aktieselskaber.

Stk. 3. Institutbestyrelserne og koordinationsudvalget fastsætter selv deres forretningsordener.

Stk. 4. Institutbestyrelserne kan nedsætte særlige udvalg, herunder forskningsudvalg, og rådgivende fora.

Stk. 5. De nærmere regler for institutternes virksomhed fastsættes af institutbestyrelserne i en statut.

§ 13. Institutternes regnskabsår er finansåret. Ved regnskabsårets afslutning udarbejdes et årsregnskab. Regnskabet skal underskrives af institutbestyrelsen og institutdirektøren.

Stk. 2. Udenrigsministeren fastsætter retningslinjer for udarbejdelsen af budget og for regnskabsaflæggelsen.

Stk. 3. Rigsrevisor forestår revisionen af institutterne, jf. § 2 i lov om revisionen af statens regnskaber m.m.

§ 14. Institutterne kan kun nedlægges ved lov.

Stk. 2. I tilfælde af, at et institut nedlægges som selvejende institution, overgår dets bygninger, anlæg, inventar samt formue i øvrigt til staten.

Kapitel 5

Ikrafttræden m.v.

§ 15. Loven træder i kraft den 1. januar 2003, idet udenrigsministeren dog fastsætter tidspunktet for ikrafttrædelsen af § 6, nr. 4.

Stk. 2. Samtidig med lovens ikrafttrædelse ophæves følgende love og bestemmelser:

- 1) Lov nr. 442 af 14. juni 1995 om oprettelse af Dansk Udenrigspolitisk Institut
- 2) Lov nr. 477 af 31. maj 2000 om oprettelse af Dansk Center for Holocaust- og Folkedrabsstudier
- 3) Lov nr. 408 af 10. juni 1997 om Nævnet for Etnisk Ligestilling
- 4) § 12, stk. 3 og 4, i lov om internationalt udviklingssamarbejde, jf. lovbekendtgørelse nr. 541 af 10. juli 1998.

Stk. 3. Institut for Internationale Studier indtræder i samtlige de rettigheder og forpligtelser, som Dansk Udenrigspolitisk Institut, Center for Udviklingsforskning, Dansk Center for Holocaust- og Folkedrabsstudier og Center for Freds- og Konfliktforskning har ved lovens ikrafttræden. Samtidig overgår disse institutioners formue til instituttet

Stk. 4. Institut for Menneskerettigheder indtræder i samtlige de rettigheder og forpligtelser, som Det Danske Center for Menneskerettigheder har ved lovens ikrafttræden. Samtidig overgår centrets formue til instituttet.

Stk. 5. De nuværende medlemmer af bestyrelsen for Det Danske Center for Menneskerettigheder indtræder som medlemmer af bestyrelsen for Institut for Menneskerettigheder for den resterende tid af den periode, de er udpeget for.

§ 16. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.”

Spørgsmål 19: Kommunismens forbrydelser

Spørgsmål 19: I tilknytning til lovforslagets § 1 med tilhørende bemærkninger ønskes det bekræftet, at alle aspekter af totalitære regimers forbrydelser i det 20. århundrede, herunder forbrydelser begået i kommunismens navn, er omfattet.

Svar:

Ved at føje ”politiske massedrab” ind i lovteksten har regeringen ønsket at slå fast, at ikke blot nazismens, men også kommunismens og andre totalitære regimers forbrydelser er et vigtigt forskningsområde for det kommende center. Det kan være i menneskerettighedssammenhæng i Institut for Menneskerettigheder, eller det kan være i analysen af forudsætningerne for dagens udenrigspolitiske problemstillinger i Institut for Internationale Studier. Hvor totalitære regimers forbrydelser har en vinkel, udløber eller relation til Danmark, eller direkte eller indirekte har nydt dansk medvirken, accept eller medviden, er disse aspekter også en del af den forskning, som centret skal tage sig af. Det kan således bekræftes, at alle aspekter af totalitære regimers forbrydelser – i dag og i det 20. århundrede – er omfattet af loven.

Spørgsmål 20: Samrådsspørgsmål A

Spørgsmål 20: Ministeren bedes tilstille udvalget sit talepapir og optegnelser fra sin besvarelse af samrådsspørgsmål A, jf. L 183 – bilag 23.

Svar:

A. Udenrigsministerens indledning.

Tak for spørgsmålet. Det lægger op til, at udvalget fremkommer med sine ønsker om, hvad der ønskes uddybet. Jeg er allerede i de mange skriftlige svar fremkommet med mine bemærkninger. Jeg skal derfor gøre min indledning ganske kort.

Det er regeringens mål at samle de fem institutioner i en sammenhængende institution med to institutter, således at menneskerettighedsarbejdets identitet og kontinuitet bevares. Som det fremgår af adskillige høringssvar er der almindelig anerkendelse af, at konstruktionen opfylder dette mål. Der er ingen, der sætter spørgsmålstegn ved, at lovforslaget opfylder Paris-principperne.

En ”sammenlægning” uden centerbestyrelse og centerdirektør som foreslået af fire af institutdirektørerne vil betyde, at det kommende center ikke bliver en organisatorisk enhed. Der bliver i så fald tale om to institutioner, der i bedste fald søger et vist samarbejde. Dette er efter regeringens opfattelse ikke tilstrækkeligt til at opnå hverken administrative stordriftsfordele eller forskningsmæssig synergi. Denne model må anses for et væsentligt tilbageskridt i forhold til lovforslaget. Regeringen er derfor ikke besnæret af tanken om at ”spare” centerbestyrelsen og centerdirektøren.

Lige så lidt synes jeg, at det er en god idé, at regering og Folketing skal fordele bevillingerne mellem de to institutter. Jeg kan godt se, at det for institutterne kan være bekvemt at slippe for selv at foretage prioriteringer og afvejninger i centerbestyrelsen og lade politikerne gøre det, men jeg mener, at vi bedst sikrer uafhængighed og selvstændighed ved at lægge ansvaret i centret.

Centret for Holocaust- og Folkedrabsstudier synes at være bekymring for at blive væk i det nye center. Jeg mener, at bekymringen er ubegrundet, og at den ikke bør give anledning til særbestemmelser om dette område. Institut for Internationale Studier vil have forpligtelsen til at videreføre Holocaust- og Folkedrabscentrets forpligtelser. Det vil betyde en fragmentering, hvis vi i loven indskriver alle specifikke opgaver, og hvis de nuværende institutioner i Institutet for Internationale Studier fortsætter under deres nuværende navne og med selvstændige ledelser.

En særlig god grund, som ligger mit hjerte nær, til ikke at låse Holocaust- og Folkedrabscentrets opgavebeskrivelse for fast i loven, er følgende: Ved at føje ”politiske massedrab” ind i lovteksten har jeg ønsket at slå fast, at ikke blot nazismens, men også kommunismens og for den sags skyld andre totalitære regimers forbrydelser er et vigtigt forskningsområde for det kommende center. Det kan være i menneskerettighedssammenhæng i Institutet for Menneskerettigheder, eller det kan være i analysen af forudsætningerne for dagens udenrigspolitiske problemstillinger i Institutet for Internationale Studier. Jeg vil i den forbindelse gerne understrege, at ”internationale forhold” ikke er det samme som ”udenlandske forhold”. Danmark er selvfølgelig en del af det internationale samfund, og hvor totalitære regimers forbrydelser har en vinkel, udløber eller relation til Danmark, eller direkte eller indirekte har nydt dansk medvirken, accept eller medviden, er disse aspekter selvfølgelig også en del af den forskning, som centret skal tage sig af.

Om Nævnet for Etnisk Ligestilling gælder, at regeringen vedstår den politiske aftale den har indgået. Det er ikke hensigten at sammenlægge Nævnet med de øvrige institutioner, men det er så sandelig heller ikke hensigten, at det etniske ligestillingsarbejde skal gå i stå. Det bliver en del af Institut for Menneskerettigheders opgave fx at rådgive regering og Folketing om evt. ny lovgivning på dette område og i øvrigt tage de opgaver op, som bestyrelsen prioriterer inden for de ressourcer, der er til rådighed.

Om økonomien vil jeg kun sige, at den er et finanslovspørgsmål. Vi arbejder indtil videre ud fra budgetoverslagstallene for 2003, og de bevillinger er institutterne ved at tilpasse sig.

Nøgleordet for den kommende institution er selvstændighed og uafhængighed. Regeringen tager dette princip alvorligt. Derfor er jeg utilbøjelig til at gå ind i detaljer om, hvordan den skal tilrettelægge sit arbejde. Lovens hensigt er et skabe institutionelle rammer, som institutionen selv må udfylde.

Med disse indledende bemærkninger står jeg naturligvis til rådighed til at foretage de uddybninger, som udvalget konkret måtte ønske.

B. Udenrigsministeriets optegnelser om udenrigsministerens supplerende bemærkninger

Udenrigsministerens besvarelse af uddybende spørgsmål fra Udenrigsudvalgets medlemmer kan sammenfattes som følger:

Til spørgsmålet om muligheden for at lade den foreslåede centeradministration erstatte af et koordinationsråd anførte ministeren, at formålet med sammenlægningen var at styrke forskningen og derigennem opnå en forskningsmæssig synergieffekt. En ændring af den foreslåede konstruktion, således at den fælles administration erstattedes af et koordinationsråd, ville virke i modsat retning. Centerbestyrelsen udfyldte ved sin sammensætning rollen som koordinationsråd med den yderligere mulighed, at eventuelle konflikter her ville blive løst effektivt gennem bestyrelsesformandens rolle som opmand. Etableringen af den fælles administrative enhed fritog endvidere institutterne for at beskæftige sig med administrative opgaver. De kunne i stedet koncentrere sig om det faglige arbejde. Løsningen var økonomisk fordelagtig, da der i modsat fald skulle etableres en administrationschefsstilling i hvert af institutterne. Nu kunne man nøjes med én centerdirektør.

Ministeren udtrykte forståelse for Holocaustcentrets frygt for at forsvinde i den nye institution. Han var imidlertid ikke indstillet på at acceptere en konstruktion,

der medførte oprettelse af yderligere en søjle i det nye center. Emner som folke-
drab, konflikter og menneskerettigheder var og skulle være tæt forbundne. Det var
vigtigt, at der opstod et fællesskab, således at den forskningsmæssige synergieffekt
blev opnået og udnyttet. Det var ikke hensigtsmæssigt, at de enkelte institutioner
isolerede sig og kæmpede for deres egne territorier. Det måtte være op til centret
og institutterne selv at træffe beslutning om den interne organisation. Der var
imidlertid forskellige muligheder inden for rammerne af lovforslaget for at tilgode-
se Holocaustcentrets ønske. Man kunne således overveje at oprette et særskilt
website, ligesom der kunne nedsættes rådgivende eller andre råd/udvalg. Endelig
kunne det af institutbestyrelsen overvejes at etablere en holocaustsektion i Insti-
tuttet for Internationale Studier. En mulighed var, at udvalget i sin betænkning
lagde vægt på ministerens tilkendegivelser vedrørende det kommende centers for-
pligtelser til at videreføre Holocaust- og Folkedrabscentrets forpligtelser.

På spørgsmål om centrets økonomi, herunder fordelingen af bevillinger mellem
institutterne, afholdelse af udgifter ved sammenlægningen og den fremtidige be-
villingsstørrelse anførte ministeren, at det ville være uhensigtsmæssigt, såfremt
fordelingen af bevillingen mellem institutterne skete direkte på finansloven. Han
delte ikke udvalgets bekymring for, at centerbestyrelsen gennem sine beslutninger
om fordelingen af bevillingerne systematisk ville nedprioritere et område til fordel
for et andet. Man måtte kunne have en berettiget forventning om normal klog ad-
færd hos centerbestyrelsen, og om at man ikke handlede i strid med lovens ånd og
bogstav. Det var i øvrigt ministerens opfattelse, at den foreslåede konstruktion i
lovforslaget sikrede den fortsatte fuldstændige uafhængighed i overensstemmelse
med Paris-principperne.

Ministeren ønskede ikke at afgive en garanti med hensyn til størrelsen af centrets
bevilling for 2003. Regeringen havde endnu ikke drøftet dette spørgsmål. Han til-
føjede i denne forbindelse, at 5/6 af det nuværende menneskerettighedscenters
omsætning finansieredes af eksterne midler.

I forbindelse med sammenlægningen opnåedes der besparelser på bl.a. administrationen. Disse frigjorte midler skulle anvendes til dækning af eventuelle engangsudgifter ved sammenlægningen.

Vedrørende de rejste budgetmæssige problemer for COPRI bemærkede ministeren, at der nu var fundet en løsning herpå ved en gennemgang af COPRI's budget, der havde frigivet midler, således at forskernes stillinger var sikrede. Ministeren ville fremsende et notat herom til udvalget.

Ministeren bekræftede, at der ikke i lovforslaget lå begrænsninger i institutternes muligheder for at sikre sig udgiftsdækning ved indtægtsdækket virksomhed eller anden virksomhed finansieret ved eksterne midler. Det ville være op til centerbestyrelsen i samarbejde med institutbestyrelserne at opstille regler herfor, bl.a. med henblik på at sikre dækning af de med opgaven forbundne udgifter, herunder fastsættelse af administrationsbidrag o.lign. til dækning af træk på fællesadministrationens servicefunktioner.

Om Nævnet for Etnisk Ligestilling anførte ministeren, at ikrafttrædelsen af § 2, stk. 2, nr. 4, ville ske i forbindelse med udmøntningen af Eva Smith-udvalgets anbefalinger, som regeringen ville fremlægge lovforslag om i den kommende folketingssamling. Placeringen af ligebehandlingsopgaven i en eksisterende institution, der beskæftigede sig med menneskerettigheder, var i overensstemmelse med EUs direktiv. Institutet for Menneskerettigheder kunne bl.a. i modsætning til Nævnet for Etnisk Ligestilling beskæftige sig med enkeltsager.

Spørgsmål 21: Bevillinger på finanslov 2001 og 2002

Spørgsmål 21: Ministeren bedes oplyse størrelsen af de bevillinger, der er blevet givet til henholdsvis Dansk Udenrigspolitisk Institut, Center for Udviklingsforskning, Dansk Center for Holocaust- og Folkedrabsstudier, Center for Freds- og Konfliktforskning samt Det Danske Center for Menneskerettigheder på Finanslov 2001 og 2002.

Svar:

Bevillinger mio. kr.	Finanslov 2001	Finanslov 2002
Center for Udviklingsforskning	25,0	18,0
Center for Freds- og Konfliktforskning	9,3	9,3
Dansk Center for Holocaust- og Folkekrigsstudier	9,5	4,5
Dansk Udenrigspolitisk Institut	12,4	12,1
Det Danske Center for Menneskerettigheder	16,5	13,2

Foruden den nævnte finanslovsbevilling er der til Dansk Udenrigspolitisk Institut afsat 5 mio. kr. af Forsvarsministeriets bevillinger.

Hvad angår Det Danske Center for Menneskerettigheder henvises til høringsvar nr. 14, hvoraf fremgår, at 5/6 af DCMRs indtægter stammer fra indtægtsdækket virksomhed. Tallene i tabellen omfatter kun finanslovsbevillingen.

Spørgsmål 22: Administrationsudgifter

Spørgsmål 22: Ministeren bedes oplyse, hvor store administrationsudgifter (heraf lønudgifter) de nuværende centre sparer ved sammenlægning, og hvor store administrationsudgifter (heraf lønudgifter) lovforslagets model med en centerbestyrelse kommer til at koste.

Svar:

Af respekt for den kommende institutions uafhængighed og selvstændighed tilkommer det ikke Udenrigsministeriet, men den kommende centerbestyrelse at fastlægge en organisationsplan, herunder for varetagelsen af de fælles administrative opgaver mv. Centerbestyrelsens beslutninger forberedes i et uformelt samarbejde mellem de eksisterende institutioner. Det er desuden tanken at søge udpegelsen af bestyrelserne mv. fremskyndet mest muligt, således at de kan påbegynde deres arbejde og forberede de nødvendige dispositioner allerede før lovens ikrafttræden. Spørgsmålet kan derfor ikke besvares udtømmende på indeværende tidspunkt.

Spørgsmål 23: ”Forskningsmæssig synergi”

Spørgsmål 23: Ministeren bedes oplyse, hvorledes centerbestyrelsen kan sikre ”forskningsmæssig synergi”, som ministeren flere gange har oplyst over for udvalget, når det af lovforslagets § 5, stk. 1 og 2, fremgår, at centerbestyrelsen alene træffer afgørelse om centrets økonomi og forvaltning.

Svar:

Centerbestyrelsen vil blive det centrale forum for fordelingen mellem institutterne af de til enhver tid til rådighed værende midler til centret og må derfor til sin rådighed have aktivitetsplaner for de enkelte institutter. Dette vil give begge institutter indsigt i søsterinstitutets planer og dermed mulighed for - i en fælles interesse for at opnå det størst mulige faglige udbytte af midlerne – at påpege evt. overlapninger, samarbejds- og suppleringsmuligheder institutterne imellem, som kan gennemdrøftes, afklares og besluttes i centerbestyrelsen.

Spørgsmål 24: Holocaust- og Folkedrabsstudier (ÆF)

Spørgsmål 24: Ministeren bedes udarbejde et ændringsforslag, der placerer Dansk Center for Holocaust- og Folkedrabsstudier som en sektion under Dansk Center for Internationale Studier.

Svar:

Teknisk kunne et ændringsforslag udformes således:

”§ 1, stk. 2, nr. 1, affattes således:

”1) Institut for Internationale Studier, omfattende de hidtidige aktiviteter under Dansk Udenrigspolitisk Institut, Center for Udviklingsforskning og Center for Freds- og Konfliktforskning. Dansk Center for Holocaust- og Folkedrabsstudier indgår som en særlig sektion i instituttet.””

Spørgsmål 25: Indtægtsdækket virksomhed

Spørgsmål 25: Vil ministeren bekræfte, at indtægtsdækket virksomhed som institutterne foretager, går ubeskåret til institutterne selv?

Svar:

Som det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 4, forudsættes indtægterne med fradrag af administrationsbidrag og lign. at blive tilført vedkommende institut efter nærmere af centerbestyrelsen fastlagte interne regler. Formålet hermed er at sikre, at indtægter også dækker de administrationsomkostninger, der følger af at drive indtægtsdækket virksomhed.

Spørgsmål 26: Fordeling af budget mellem institutterne

Spørgsmål 26: Vil ministeren sikre, at den økonomiske fordelingsnøgle mellem institutterne som følge af budgettallene for 2002 også bliver brugt som grundlag i 2003, indtil centerbestyrelsen og den nye struktur er endelig på plads?

Svar:

Der vil snarest efter lovens vedtagelse blive taget skridt til, at medlemmerne af institutbestyrelserne og centerbestyrelsen udpeges efter lovens bestemmelser herom, således at bestyrelserne vil kunne træde i funktion i god tid før lovens ikrafttrædelse og dermed træffe de relevante beslutninger vedrørende budgettets fordeling, struktur mv. Det ville stride mod regeringens hensigter hvad angår uafhængighed og selvstændighed, hvis der fra udenrigsministerens side blev givet præcise retningslinjer for fordelingen mellem institutterne af finanslovsbevillingen for 2003.

Udenrigsministerens ændringsforslag (Færøerne og Grønland)

Ændringsforslag

til

Forslag til lov om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder (L 183)

fremSAT af udenrigsministeren

Til § 13

1. Paragraffen affattes således:

“§ 13. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland, men kan ved kongelig anordning sættes i kraft for disse landsdele med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.”

Bemærkninger

Der henvises til udtalelse fra Grønlands Hjemmestyre (høringssvar nr. 49). Med henblik på at kunne imødekomme eventuelle tilsvarende ønsker fra Færøernes Landsstyre foreslås, at loven ved kongelig anordning kan sættes i kraft for såvel Færøerne som Grønland med de afvigelser, som de særlige færøske og grønlandske forhold tilsiger.

Udenrigsministerens ændringsforslag (Holocaust- og folke- drabsstudier)

Ændringsforslag

til

Forslag til lov om etablering af Dansk Center for Internationale Studier og Menneskerettigheder (L 183)

fremSAT af udenrigsministeren

Til § 1

Stk. 2, nr. 1, affattes således:

”1) Institut for Internationale Studier, omfattende de hidtidige aktiviteter under Dansk Udenrigspolitisk Institut, Center for Udviklingsforskning og Center for Freds- og Konfliktforskning. De hidtidige aktiviteter under Dansk Center for Holocaust- og Folkedrabsstudier indgår som en særlig sektion i instituttet.”

Bemærkninger

Hensynet til den særlige karakter, som gælder for en række af de opgaver, som Dansk Center for Holocaust- og Folkedrabsstudier varetager, tilsiger, at opgaverne placeres som en sektion med egen identitet i Institut for Internationale Studier. Ændringsforslaget skal også ses som en opfølgning af regeringens beslutning om markering af en Auschwitzdag (den 27. januar) til bl.a. at skabe opmærksomhed om risikoen for folkedrab. Det lægges til grund, at de nuværende aktiviteter på området vil fortsætte i den nye ramme og i nært samarbejde med de øvrige aktiviteter i Institut for Internationale Studier og Institut for Menneskerettigheder.